

معارفی از مکتب اهل بیت علیهم السلام

دروس اعتقادی

استاد محقق

سید جعفر سیدان

دروس اعتقادی

مؤلف: استاد محقق سید جعفر سیدان	
ناشر: پیام طوس	چاپ و صحافی: آستان قدس
لیتوگرافی: آفاق شرق	حروفچینی: منتظر المهدی
نوبت چاپ: اول	تاریخ چاپ: اردیبهشت ۱۳۸۴
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه	تعداد صفحات: ۲۹۲ صفحه رقعی
شابک: ۹۶۴ - ۹۵۸۳۹ - ۰ - ۴	ISBN : 964 - 95839 - 0 - 4
قیمت: ۱۸۰۰ تومان	

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر می باشد
 مرکز پخش: مشهد مقدس - خ آزادی - نرسیده به راه آهن - ش ۹۶
 تلفن: (سه خط) ۲۲۲۳۸۸۸ فاکس: ۲۲۱۹۴۶۹ - ۰۵۱۱ - همراه: ۰۹۱۵ ۱۱۶ ۲۱۶۳

سیدان، سید جعفر ۱۳۱۳	
دروس اعتقادی/اصول عقاید به زبان ساده - مؤلف: سید جعفر سیدان.	
پیام طوس - مشهد ۱۳۸۴.	
۲۹۲ ص.	
ISBN: 964 - 95839 - 0 - 4 ریال ۱۸۰۰۰	
کتابنامه به صورت زیرنویس و همچنین x ص ۲۹۲.	
شیعه عقاید اصول ادیان الف عنوان	
فرعی بررسی و تحلیل اصول عقاید به زبان ساده	
۹۶۴ - ۹۱۲	۱۴ خ ۹۸

فهرست مطالب

۹		مقدمه
۱۰		پیشگفتار
۱۱		شناخت هستی
۱۲		خودشناسی (انسان‌شناسی)
۱۲		برنامه و راه‌شناسی

بخش اول

هستی‌شناسی (خداشناسی)

۱۷		تذکر در ارتباط با شناخت هستی
۲۰		اصول فلسفه دیالکتیک
۲۳		بررسی نظریات یاد شده
۲۸		نتیجه
۲۹		آفریدگار جهان
۲۹		برهان اول: برهان حدوث و نیاز
۳۵		برهان حدوث به بیان دیگر
۳۶		برهان دوم: نظم و نظامات و هدفداری در جهان
۳۸		آندکی در خود بنگریم
۳۹		۱- حس لامسه
۴۰		۲- جهاز هاضمه
۴۳		برهان سوم: وجوب و امکان
۴۶		فطرت
۵۱		بحث صفات
۵۲		راههای اثبات یا نفی صفات آفریدگار
۵۲		الف - فطرت
۵۳		ب: تفکر در خلقت
۵۴		ج: تبیین و تشریح مفهوم واجب‌الوجود
۵۵		صفات ثبوتی
۵۵		۱- آفریدگار جهان ازلی و ابدی است
۵۵		۲- آفریدگار جهان عالم است
۵۶		۳- آفریدگار جهان قادر است
۵۷		محال ذاتی قابل تعلّق قدرت نیست
۵۹		۴- آفریدگار جهان حی و زنده است
۵۹		۵- آفریدگار جهان عادل است

۶۱	۶- خداوند غنی است
۶۲	۷- خداوند مرید است
۶۳	صفات سلبی
۶۳	۱- خداوند یکتا است و شریک و شبیه ندارد و قابل تجزیه و تقسیم نیست
۶۴	دلیل اول: فطرت
۶۴	دلیل دوم: برهان ترکیب
۶۵	دلیل سوم: برهان تمناع
۶۶	دلیل چهارم:
۶۷	دلیل پنجم:
۶۹	دلیل ششم:
۶۹	۲- خداوند مرکب نیست
۷۱	اقسام توحید:
۷۱	۱- توحید ذاتی
۷۱	۲- توحید صفاتی
۷۳	۳- توحید افعالی
۷۳	۴- توحید عبادی

بخش دوم

پیامبر شناسی (راه و برنامه شناسی)

۷۷	نبوت
۷۷	نبوت عامه
۷۸	نبوت خاصه
۷۹	لزوم وجود نبی
۸۰	حس و عقل در شناخت سعادت ناتوانند
۸۱	نارسایی و ناتوانی مکتب‌های بشری
۸۳	معجزه
۸۴	کرامت
۸۵	معجزه و سحر
۸۶	چگونه معجزه دلیل رسالت است؟
۸۶	معجزات پیامبر اسلام
۸۷	اعجاز قرآن
۸۸	وجوه اعجاز قرآن
۸۹	۱- فصاحت و بلاغت
۹۳	۲- بیان حقایق مهمه گوناگون
۹۴	الف: توحید و توصیف خداوند بزرگ
۹۴	ب: مسائل اجتماعی

ج: اخلاقی، عبادی، اقتصادی و اعتقادی	۹۷
د: اخبار از غیب	۹۹
ه: اسرار خلقت	۱۰۰
عصمت	۱۰۳
دلیل عقلی بر عصمت پیامبران	۱۰۴
دلیل نقلی بر عصمت پیامبران	۱۰۶
عصمت و عدالت	۱۱۹
خاتمیت	۱۱۹
وحی	۱۲۳
پیامبران اولوا العزم	۱۲۴

بخش سوم

امامت

امامت	۱۲۹
امامت عامه	۱۲۹
دلایل عقلی بر نیاز امت اسلامی به امام	۱۳۰
دلایل نقلی بر نیاز امت اسلامی به امام	۱۳۲
امامت خاصه	۱۳۴
راههای اثبات امامت حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام	۱۳۴
طریق اول: نص	۱۳۸
طریق دوم:	۱۴۸
طریق سوم:	۱۴۹
امامت سایر ائمه تا حضرت مهدی علیه السلام	۱۵۶
الف) نص	۱۵۶
ب) ادعای امامت همراه با کرامت	۱۵۹
ج) فضائل و شایستگی های آنان	۱۵۹
مسئله طول عمر و غیبت طولانی حضرت مهدی علیه السلام	۱۶۰
دلیل های منکرین امامت بلا فصل حضرت علی علیه السلام و پاسخ آن	۱۷۰
عصمت ائمه علیهم السلام	۱۷۶
شخصیت و امتیازات ائمه معصومین علیهم السلام	۱۷۹
بخش اول: خلقت نوری	۱۸۰
بخش دوم: امتیازات علمی	۱۸۲
بخش سوم: قدرت ائمه علیهم السلام	۱۸۴

فیش چهارم معادشناسی (انسان شناسی)

۱۹۱	معادشناسی
۱۹۱	شناخت انسان
۱۹۲	دلیل های عقلی بر اثبات معاد
۱۹۵	دلیل های نقلی بر اثبات معاد
۱۹۸	تذکراتی که اعتقاد به زندگی دیگر (معاد) را آسان می سازد.
۲۰۶	زندگی انسان بعد از مرگ
۲۱۱	هنگام مرگ و سکرات موت
۲۱۵	تلاش و کوشش شیطان هنگام مرگ
۲۱۸	دیدار با پیامبر اکرم و ائمه معصومین علیهم السلام هنگام مرگ
۲۲۲	شدت و یا آسایش هنگام مرگ
۲۲۴	قبر و سؤال قبر و عذاب و ثواب در قبر
۲۳۳	وجود بهشت و دوزخ در عالم برزخ
۲۳۸	قیامت و مسائل مربوط به قیامت
۲۴۱	زمینه تحقق قیامت
۲۴۴	معاد جسمانی
۲۴۵	بعضی از آیات معاد جسمانی
۲۵۳	بعضی از روایات معاد جسمانی
۲۶۰	شباهت معاد جسمانی
۲۶۰	شبیه آکل و مأکول:
۲۶۱	جواب شبیه
۲۶۵	میزان
۲۶۸	تقسیم نامه اعمال (تطایر الکتب)
۲۷۳	صراط
۲۷۶	آنچه در روز قیامت بشدت از آن سؤال می شود و دقیقاً رسیدگی می شود.
۲۷۸	بهشت یا دوزخ
۲۸۲	تناسب کیفر با عمل
۲۸۴	پاسخ دیگر
۲۸۶	خاتمه
۲۸۷	فهرست منابع

مقدمه

کتابی که پیش رو دارید مجموعه مباحث اعتقادی است که در حدود سال ۱۳۶۸ شمسی در جمع دبیران دبیرستانهای استان سیستان و بلوچستان تدریس شده است که به درخواست بعضی از دوستان به صورت نوشته حاضر جمع آوری گردیده است.

و در این نوشتار از مباحث اختلافی عقائد و نقد نظرات پرهیز گردیده؛ چرا که مقصود بیان یک سلسله عقائد شیعه به صورت مختصر و نسبتاً روان بوده، امید است که با عنایات الهی برای سطوح مختلف مفید باشد.

و من الله التوفیق
سید جعفر سیدان

پیشگفتار

آنچه بیش از هر چیز برای انسان در دوران زندگی اهمیت دارد شناخت واقعیهایی است که در خوشبختی و تأمین سعادت انسان مؤثر است و خطرهای و بدیها را از او دور می‌سازد و به هر اندازه‌ای که در این شناخت و آگاهی پیشرفت کند به همان اندازه بهتر و بیشتر به خیر و خوشبختی خود رسیده است، بنابراین کوشش و تلاش در بررسی مسائلی که نقش مهم در سرنوشت انسان دارد و کاملاً نفی و اثبات، بود و نبود، درست و نادرست بودن آنها معنای خوشبختی و بدبختی و خط مشی انسان را تغییر می‌دهد ضروری و لازم است.

آری حبّ ذات و آرزوی سعادت (که در تمام انسانها وجود دارد) اقتضا می‌کند، درباره شناخت چنین اموری بررسی و تحقیق شود، نکند جهل به آنها روزگارش را تباه و آینده‌اش را سیاه گردانند. مسائلی که در این امر بیش از هر چیز دارای اهمیت می‌باشد به شرح زیر است:

- ۱- شناخت هستی و حدود آن.
- ۲- شناخت خود.
- ۳- شناخت راه و برنامه (راهی که به سعادت واقعی می‌انجامد و برنامه‌ای که شایسته مقام انسان باشد).

شناخت هستی

بدیهی است که جهان هستی از موجودات بسیار و گوناگون تشکیل یافته است و کوشش در جهت شناخت خواص و آثار هر دسته‌ای از آنها علم خاصی را به وجود آورده و هر یک به جای خود از ارزش والایی برخوردار است، ولی یک سلسله از مسائل هستی‌شناسی اساسی و اصولی است، تا آن جا که همیشه برای انسانها مطرح بوده و هست و تمامی شئون زندگی انسان و جهت‌گیری و سیر و حرکتش با نفی یا اثبات آنها متفاوت می‌گردد.

یکی از آن مسائل این است که آیا پدیده‌های جهان (صرف نظر از آن که ویژگی‌هایی، آن پدیده‌ها را به علم خاص، شیمی، فیزیک، زیست‌شناسی و مانند آن اختصاص داده است) تنها در اثر فعل و انفعال ماده به وجود آمده و غیر از ماده و فعل و انفعالات مختلف آن، حقیقت دیگری که از سنخ ماده و مادیات نیست وجود ندارد یا آن که ماده بخشی از هستی است و خود در اصل تحقق و تمامی شئونش نیازمند به حقیقتی غیرمادی می‌باشد و آن حقیقت سنخ ماده نیست و همه هستی به آن بستگی دارد.

بدیهی است پاسخ این سوال خواه مثبت، خواه منفی، نقش بسیار مهم و تعیین‌کننده‌ای در خط‌مشی و تمامی کارهای انسان ایفا می‌نماید.

خودشناسی (انسان‌شناسی)

مسئله دیگری که از اهمیت والایی برخوردار می‌باشد این است که آیا زندگی انسان منحصر به همین زندگی دنیایی است و بعد از این زندگی، زندگی دیگری نخواهد داشت؟ یا آن که پس از زندگی دنیوی در جهان دیگر قرار می‌گیرد و همان‌طور که از عالم رَجَم مادر تولّد یافته و به این جهان آمده، با مردن به جهان دیگری وارد خواهد شد نه آن که با مرگ فانی و نابود گردد؟

و اگر چنین باشد آیا برای زندگی بعد از این زندگی، باید برنامه ریزی کند یا خیر؟ که این خود زمینه مسئله سوم را فراهم می‌سازد.

برنامه و راه‌شناسی

مطلب دیگری که از اهمیت اساسی برخوردار است این است که برنامه و راهی که بهترین و مطمئن‌ترین راه برای تأمین خوشبختی، سعادت و کامیابی است چیست؟ و آیا به غیر از راههای معمول و متعارفی که بسیاری از مردم به آن گونه زندگی می‌کنند و در نهایت هم به نتایج مختلفی می‌رسند، راهی دیگر و برنامه بهتری وجود دارد یا خیر؟ به بیان دیگر، آنچه بیش از هر چیز در تعیین خط مشی انسان و جهت‌گیری‌های گوناگون در تمامی شئون زندگی فردی و اجتماعی وی مؤثر است و مهم‌تر این که به احتمال قوی با سود یا زیان نامحدود در ارتباط با انسان و برای انسان بستگی مستقیم دارد. خداشناسی

(هستی‌شناسی)، پیامبر و امام‌شناسی (راه و برنامه‌شناسی)، معادشناسی (انسان‌شناسی) می‌باشد، زیرا اگر آفریدگار دانا، توانا و حکیمی وجود داشته باشد و آن آفریدگار؛ پیامبرانی را برای راهنمایی بشر فرستاده و به خاطر ترویج و حفظ مکتب آنان، جانشینانی برای آنها معین نموده و پس از این زندگی، زندگانی دیگری را مقرر داشته تا انسانها نتیجه تمامی کارهای خود را در آن زندگی ببینند و انسان به تمامی این مسائل بی‌توجه بوده و اعتنا نکند؛ بدیهی است که به زیان بسیار گرفتار و سودهای فراوانی را از دست داده است.

پس باید در بررسی مسائل یاد شده بکوشد و از تحقیق در صحت و عدم صحت آنها غفلت ننماید و همانطور که همه می‌دانیم دفع ضرر احتمالی بخصوص که احتمال قوی و ضرر مهم باشد به حکم عقل؛ لازم و ضروری است و روشن است که احتمال وجود مسائل فوق، احتمالی است قوی، و ضرر بی‌توجهی به آنها در صورتی که واقعیت داشته باشد، ضرری بسیار مهم است بنابراین بررسی و تحقیق در مسائل فوق عقلاً لازم و واجب می‌باشد.

با عنایت و توجه به مطالب فوق به بررسی بخش اول، هستی‌شناسی (خداشناسی) می‌پردازیم.